

УДК 378.018.8:81'373.45]:[378.018.43:004](045)

DOI: 10.31499/2307-4906.4.2025.345380

ВІРТУАЛЬНЕ ОСВІТНЄ СЕРЕДОВИЩЕ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ІНШОМОВНОЇ ПІДГОТОВКИ

Юлія Казак, доктор філософії, доцент, декан факультету іноземних мов, доцент кафедри англійської мови та методики її навчання, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини.

ORCID: 0000-0001-6791-4884

E-mail: yu.kazak@udpu.edu.ua

Яна Мальована, аспірант, Уманський державний педагогічний університет імені Павла Тичини.

ORCID: 0009-0006-9947-7432

E-mail: yana.malovana@udpu.edu.ua

У статті розглянуто особливості віртуального освітнього середовища у професійній іношомовній підготовці майбутніх учителів. Проаналізовано основні психологічні, педагогічні й технологічні аспекти цифрового навчання та значення онлайн-взаємодії для розвитку автономії і комунікації. Наголошено на важливості саморегуляції, резильєнтності та дотримання академічної доброчесності. Підкреслено, що ефективність підготовки забезпечується поєднанням інноваційних технологій, педагогічної підтримки та сформованої цифрової культури.

Ключові слова: віртуальне освітнє середовище; професійна іношомовна підготовка; саморегуляція; резильєнтність; комунікація; емоційна взаємодія; академічна доброчесність; цифровізація.

VIRTUAL EDUCATIONAL ENVIRONMENT IN THE SYSTEM OF PROFESSIONAL FOREIGN LANGUAGE TRAINING

Yuliia Kazak, PhD, Associate Professor, Dean of the Faculty of Foreign Languages, Associate Professor of the English and Methodology Department, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

ORCID: 0000-0001-6791-4884

E-mail: yu.kazak@udpu.edu.ua

Yana Maliovana, PhD Student, Pavlo Tychyna Uman State Pedagogical University.

ORCID: 0009-0006-9947-7432

E-mail: yana.malovana@udpu.edu.ua

The article examines the peculiarities of the functioning of the virtual educational environment (VEE) in the system of professional foreign language training of future teachers. An analysis of the psychological, pedagogical, technological, and communicative aspects of organizing the educational process in digital space is carried out. The significance of the virtual educational environment as an integration platform that combines tools for synchronous and asynchronous interaction and provides

conditions for the development of autonomy, self-education, and intercultural communication is revealed. Particular attention is paid to the role of self-regulation, resilience, and emotional interaction as key factors in the effectiveness of foreign language training in an online format. The pedagogical conditions that contribute to the development of stress resistance, internal motivation, and reflective thinking in students in the process of digital interaction are substantiated. Ways of forming academic integrity in a virtual environment are highlighted, which involve not only compliance with ethical standards, but also the cultivation of a value-based attitude towards learning and professional self-development. The study emphasizes that effective professional foreign language training in a virtual environment is possible when innovative technologies, pedagogical support, and the development of digital culture among participants in the educational process are combined. The results of the study can be used in the practice of teaching foreign languages, developing electronic courses, and improving training programs for future teachers and philologists.

Keywords: virtual educational environment; professional foreign language training; self-regulation; resilience; communication; emotional interaction; academic integrity; digitalization.

Цифровізація освіти стала визначальним чинником трансформації сучасного освітнього простору, зумовивши появу нових форм, методів і засобів професійної підготовки майбутніх фахівців. У цьому контексті віртуальне освітнє середовище (ВОС) посідає провідне місце як ключовий компонент цифрової педагогіки, що інтегрує технологічні, інформаційні та комунікативні ресурси для реалізації освітнього процесу [11].

Відповідно до Законів України «Про освіту» [6] та «Про вищу освіту» [4], цифрова трансформація визначається стратегічним напрямом розвитку освітньої системи, який забезпечує відкритість, гнучкість і безперервність навчання. Концепція «Нова українська школа» [3], Стратегія розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки [5] і Концепція цифрової трансформації освіти і науки України [2] акцентують на необхідності створення інтегрованого цифрового освітнього простору, спрямованого на інноваційний розвиток, формування цифрової, комунікативної та соціальної компетентностей майбутніх педагогів.

ВОС розглядається як ефективний інструмент оновлення змісту й методики професійної іншомовної підготовки, оскільки забезпечує автентичне мовне середовище, інтерактивність навчання, міжкультурну комунікацію та безперервний зворотний зв'язок [9]. Це відповідає компетентнісному підходу, визначеному Рекомендаціями Ради Європи щодо викладання мов [7], де підкреслюється значення цифрових і комунікативних умінь у професійній підготовці педагогів.

Сучасні дослідники Е. Зеєр і Т. Шамова [1] підкреслюють, що ефективність функціонування віртуального освітнього середовища зумовлюється не лише якістю цифрових інструментів, а й рівнем саморегуляції, резильєнтності та емоційної компетентності учасників освітнього процесу. Розвинені навички саморегуляції сприяють формуванню автономії й відповідальності студентів, тоді як резильєнтність забезпечує їхню психологічну стійкість і здатність до адаптації в мінливих умовах навчання. Питання технологічних і організаційних аспектів цифровізації освіти висвітлено у працях Л. Біленко, А. Крук, В. Маренич, Л. Радченко, В. Россіхіна, Г. Россіхіної, М. Diehl, С. Izoton та інших [8; 9; 11].

Водночас, попри значну кількість досліджень, недостатньо вивченими залишаються психолого-педагогічні умови ефективного функціонування ВОС у процесі професійної іншомовної підготовки майбутніх педагогів. Актуальності набуває також

проблема розвитку саморегуляції, резильєнтності, комунікативної взаємодії та дотримання принципів академічної доброчесності в цифровому освітньому середовищі, що безпосередньо впливають на якість підготовки майбутніх учителів.

Метою статті є визначення психолого-педагогічних умов ефективного функціонування віртуального освітнього середовища у процесі професійної іншомовної підготовки майбутніх педагогів з урахуванням ролі саморегуляції, резильєнтності, комунікації та академічної доброчесності. Відповідно до поставленої мети дослідження було визначено низку взаємопов'язаних завдань. Насамперед здійснено теоретичний аналіз наукових підходів до трактування сутності, структури та функцій віртуального освітнього середовища, що дало змогу з'ясувати його місце в системі сучасної цифрової педагогіки. Окрему увагу приділено розкриттю потенціалу ВОС у професійній іншомовній підготовці майбутніх педагогів, зокрема в аспекті забезпечення інтерактивності навчання, розвитку комунікативних умінь і міжкультурної компетентності.

Подальші завдання дослідження були спрямовані на з'ясування ролі саморегуляції, резильєнтності, комунікації та академічної доброчесності як ключових психолого-педагогічних чинників ефективного функціонування віртуального освітнього середовища. Крім того, здійснено спробу окреслити психолого-педагогічні умови, що забезпечують результативність освітнього процесу у віртуальному форматі, а також визначити можливі напрями вдосконалення професійної іншомовної підготовки майбутніх педагогів з урахуванням вимог цифровізації освіти та принципів академічної доброчесності.

Віртуальне освітнє середовище (ВОС) – це цілісна педагогічна система, що поєднує технологічні, комунікативні та психолого-педагогічні складові. Його структура охоплює освітній контент (електронні курси, тести, мультимедіа), інструменти взаємодії (форуми, відеоконференції, чати) та механізми зворотного зв'язку. У наукових джерелах ВОС розглядається як відкрите, динамічне середовище, здатне адаптуватися до індивідуальних освітніх потреб здобувачів, забезпечуючи при цьому гнучкість, доступність і персоналізацію навчання [8].

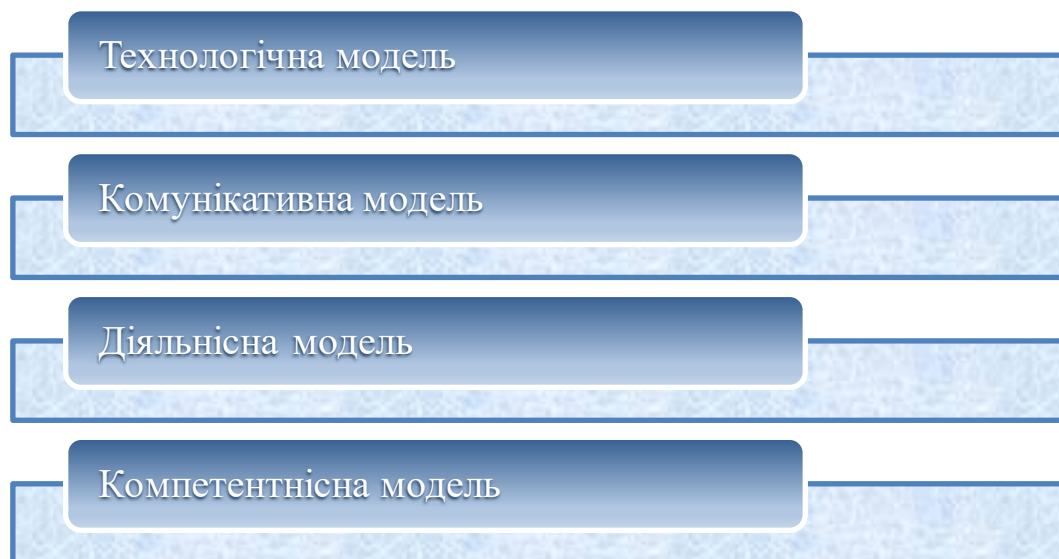

Рис. 1. Сутність ВОС

Теоретичний аналіз підходів до трактування сутності ВОС дозволяє виокремити кілька його моделей – технологічну, комунікативну, діяльнісну та компетентнісну (рис. 1). Технологічна модель зосереджується на технічних інструментах і платформах, які забезпечують функціонування освітнього процесу. Комунікативна – акцентує на взаємодії між учасниками навчання, створенні спільного простору для обміну знаннями. Діяльнісна модель підкреслює активну позицію здобувача, його включення у процес самостійного пізнання, а компетентнісна – націлює на формування інтегрованих професійних умінь і навичок, необхідних майбутньому педагогу.

ВОС сприяє реалізації принципів індивідуалізації, автономії та інтерактивності навчання. Особливої актуальності ці принципи набувають у процесі іншомовної підготовки, де важливими є постійна мовна практика, підтримка емоційного контакту, створення автентичного мовного середовища. Іншомовна підготовка у віртуальному середовищі набуває ознак змішаного навчання, коли поєднуються синхронні та асинхронні форми взаємодії, що розширює можливості для комунікативної активності здобувачів вищої освіти і формує у них готовність до міжкультурного спілкування.

У цифровому освітньому просторі здобувачі вищої освіти мають більше автономії, але й більшу відповідальність за результати. Це вимагає розвинених навичок саморегуляції – умінь планувати освітню діяльність, контролювати час, оцінювати власний прогрес, зберігати мотивацію [12].

Саморегуляція охоплює цілу систему взаємопов'язаних дій – від цілепокладання й планування до самооцінювання та корекції власної поведінки. У віртуальному середовищі ці процеси підтримуються цифровими інструментами (електронними календарями, системами аналітики, трекерами завдань), які допомагають студентам усвідомлювати динаміку свого навчання.

Важливу роль відіграє викладач, який не лише контролює, а фасилітує розвиток саморегуляції, формуючи в здобувачів здатність до самоорганізації, рефлексії та критичного мислення.

Саморегульований здобувач здатен підтримувати внутрішню мотивацію, управляти емоціями, долати прокрастинацію та інформаційне перевантаження, що є запорукою академічної успішності й професійного зростання. Для майбутніх педагогів такі навички становлять основу педагогічної автономії та готовності до безперервного навчання впродовж життя.

Паралельно важливою є резильєнтність – здатність адаптуватися до змін, долати труднощі дистанційної взаємодії, інформаційного перевантаження, технічних обмежень. У науковій літературі цей феномен визначається як інтегративна характеристика особистості, що поєднує стресостійкість, гнучкість мислення, оптимізм і вміння швидко відновлювати внутрішню рівновагу [10].

У цифровому освітньому просторі резильєнтність виступає умовою психологічного благополуччя здобувачів вищої освіти і чинником їхньої навчальної успішності. Вона допомагає долати труднощі самостійного навчання, підтримувати мотивацію в умовах мінімальної соціальної підтримки та невизначеності [1].

Для майбутніх педагогів-лінгвістів ця якість має особливе значення, адже їхня майбутня професійна діяльність також пов'язана з роботою у гнучких, цифрових і мультикультурних форматах. Педагогічна резильєнтність забезпечує здатність адаптуватися до освітніх реформ, змін освітніх технологій, викликів онлайн-

викладання.

Розвиток резильєнтності можливий через системну рефлексію навчальних досягнень, підтримку емоційного благополуччя, а також використання інтерактивних форм роботи, які створюють відчуття залученості до спільної діяльності. Не менш важливо забезпечити психологічно безпечне середовище, де помилки сприймаються як природний етап навчання, а викладач виконує роль наставника й фасилітатора, що підтримує студента у процесі подолання труднощів.

Ефективність іншомовної підготовки безпосередньо залежить від якості комунікації, що у віртуальному середовищі набуває нових форм: асинхронного спілкування у чатах і форумах, відеодискусій, спільних проєктів у хмарних сервісах. Такі формати дозволяють організувати постійний мовний контакт, підтримувати комунікативну активність і формувати відчуття присутності в освітній спільноті.

Асинхронні види комунікації забезпечують можливість глибшого осмислення матеріалу, стимулюють розвиток письмового мовлення, вміння формулювати аргументовані висловлення. Синхронні ж форми – онлайн-дискусії, відеоконференції, рольові ігри – сприяють удосконаленню усного мовлення, мовної спонтанності та впевненості.

Використання цифрових інструментів (Moodle, Zoom, Google Classroom, Padlet, Migo тощо) створює простір для колаборації, обміну ідеями, розроблення спільних лінгвістичних чи перекладацьких проєктів. Така діяльність формує у студентів не лише іншомовну комунікативну, а й соціальну, міжкультурну та цифрову компетентності.

Комунікація у цифровому форматі водночас має важливий соціокультурний вимір: вона відкриває можливості для участі у міжнародних заходах, мовних обмінах, спільних онлайн-модулів із закордонними партнерами. Це сприяє вихованню толерантності, емпатії та усвідомленню культурного різноманіття.

Важливим завданням викладача є організація комунікативного простору, що стимулює співпрацю, взаємопідтримку і позитивну конкуренцію між здобувачами. У цьому контексті педагог виступає фасилітатором, який формує довірливу атмосферу, підтримує зворотний зв'язок, забезпечує емоційну взаємодію та сприяє розвитку у студентів впевненості у власних мовних можливостях.

Для підтримання емоційної взаємодії викладач має використовувати засоби візуальної присутності (відеозвернення, аватари, емодзі), емпатичні повідомлення, позитивне підкріплення, а також створювати ситуації «партнерського спілкування». Це допомагає зберегти відчуття групової єдності, що часто губиться у дистанційному форматі, і водночас підвищує довіру та мотивацію здобувачів.

Важливо також навчати студентів цифрового етикету, активного слухання, толерантності до культурних і мовних відмінностей – як ключових компонентів міжкультурної комунікативної компетентності. У цифровому середовищі, де взаємодія часто відбувається поза контекстом невербальних сигналів, саме дотримання норм етикету, коректність висловлювань, уміння вести дискусію в онлайн-форматі відіграють вирішальну роль у створенні сприятливого комунікативного клімату. Формування таких навичок може реалізовуватися через моделювання ситуацій міжкультурної взаємодії, участь у міжнародних онлайн-проєктах, спільне обговорення етичних аспектів цифрової поведінки.

Такі компетентності не лише забезпечують ефективність освітнього процесу, а й

сприяють формуванню професійно значущих якостей майбутніх педагогів-лінгвістів – емпатійності, гнучкості мислення, комунікабельності, здатності до конструктивного діалогу. У перспективі це дозволяє майбутнім учителям іноземних мов ефективно будувати освітній процес у багатокультурному та цифрово орієнтованому середовищі, що відповідає сучасним вимогам глобалізованого світу.

Однак онлайн-навчання створює нові виклики для забезпечення академічної доброчесності. В умовах дистанційної взаємодії зростає ризик плагіату, недоброчесного використання ШІ-інструментів чи сторонніх ресурсів, а також спокуса підмінити самостійне виконання завдань допоміжними технологіями. Проблема ускладнюється тим, що цифрове середовище часто формує ілюзію «анонімності» або зменшення контролю, що може знижувати особисту відповідальність здобувачів.

Водночас цифровізація відкриває нові можливості для підтримання принципів академічної доброчесності: системи моніторингу академічної діяльності, автоматична перевірка унікальності текстів, цифрове портфоліо, фіксація результатів тестування та онлайн-звітування створюють умови для прозорого й об'єктивного оцінювання. Використання таких інструментів формує культуру академічної відкритості й сприяє усвідомленню студентами власної відповідальності за результати навчання.

Підвищити рівень академічної культури можна через чітке формулювання правил академічної доброчесності в освітніх компонентах, систематичне інформування про етичні норми використання цифрових ресурсів, проведення навчальних тренінгів із доброчесної роботи з інформацією, а також через інтеграцію теми етики у зміст дисциплін. Особливу роль відіграє рефлексія щодо використання штучного інтелекту, коли здобувачі аналізують, де проходить межа між підтримкою навчання і порушенням доброчесності.

У цьому контексті викладач виступає не лише контролером, а й модератором академічної етики, який формує у студентів критичне мислення, самодисципліну та відповідальне ставлення до освітнього процесу. Власний приклад доброчесної поведінки, прозоре оцінювання, культура зворотного зв'язку і довіра стають найефективнішими інструментами формування етичної академічної спільноти у цифровому середовищі.

На факультеті іноземних мов Уманського державного педагогічного університету імені Павла Тичини проведено емпіричне дослідження, побудоване на системному, компетентнісному та діяльнісному підходах, що дають змогу розглядати віртуальне освітнє середовище як комплексну педагогічну систему. Для досягнення мети застосовано теоретичні методи (аналіз, синтез, узагальнення, порівняння) з метою опрацювання наукових джерел із проблем цифрової педагогіки, а також емпіричні – анкетування здобувачів освіти та аналіз їхніх відповідей. У дослідженні взяли участь 38 здобувачів вищої освіти освітнього ступеня «Магістр» спеціальності 014 Середня освіта (Мова та зарубіжна література). Метою анкетування було виявлення рівня задоволеності навчанням у віртуальному середовищі, труднощів дистанційної взаємодії, ставлення до цифрових інструментів, а також ступеня сформованості навичок саморегуляції та академічної доброчесності.

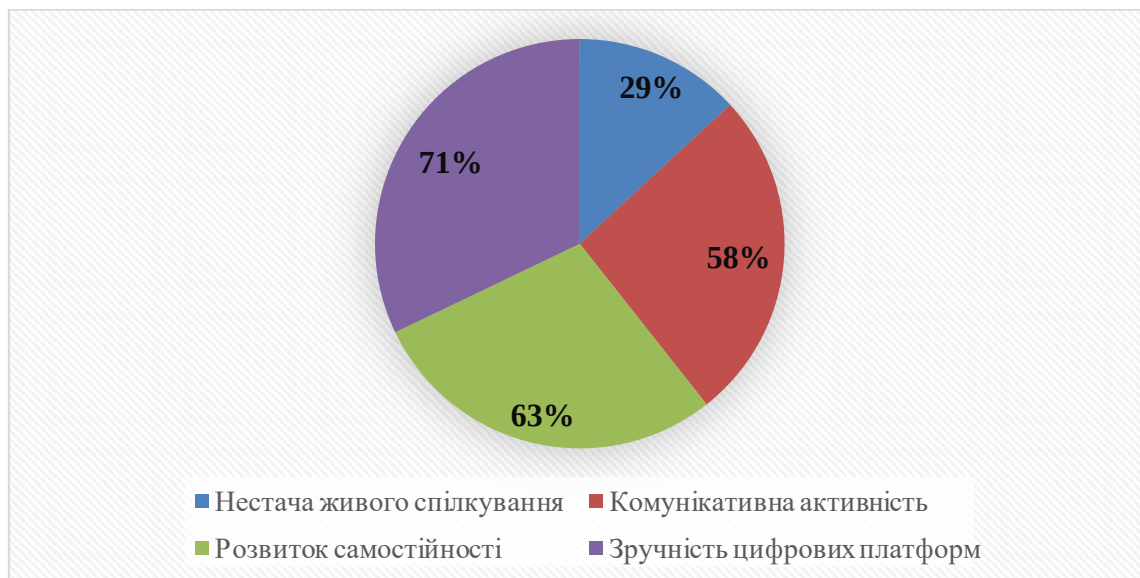

Рис. 2. Позитивний вплив БОС на освітній процес

БОС сприяє реалізації принципів автономії, індивідуалізації та інтерактивності навчання, формуванню іншомовної комунікативної компетентності, розвитку емоційної стійкості, саморегуляції та рефлексії. Емпіричне дослідження показало, що 71% респондентів високо оцінили зручність використання цифрових платформ, 63% відзначили розвиток самостійності, 58% – зростання комунікативної активності, але 29% відчувають нестачу живого спілкування (рис. 2).

Рис. 3. Академічна доброчесність у БОС (n=38)

На рис. 3 бачимо, що 82% студентів усвідомлюють важливість академічної доброчесності, проте лише 47% завжди дотримуються її принципів. Серед труднощів: інформаційне перевантаження (55%) і технічна нестабільність (37%). Рівень ефективності навчання у БОС безпосередньо залежить від сформованості навичок саморегуляції, резильєнтності та цифрової грамотності (див. рис. 4).

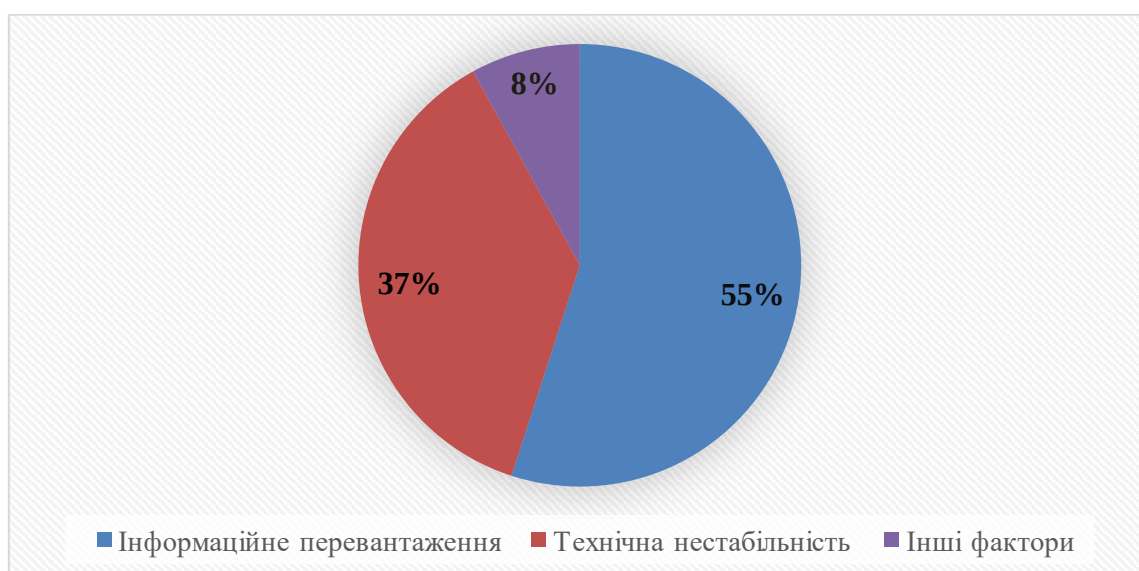

Рис. 4. Основні труднощі у використанні ВОС (n=38)

Отже, психолого-педагогічними умовами ефективного функціонування віртуального освітнього середовища є: наявність позитивного навчального клімату, підтримка соціальної взаємодії між усіма учасниками освітнього процесу, забезпечення технічної стабільності платформи, чітке структурування освітнього контенту, а також педагогічна майстерність викладача у використанні цифрових інструментів і технологій зворотного зв'язку. Важливим чинником виступає орієнтація на студентоцентризований підхід, який поєднує гнучкість навчання, емоційну підтримку та можливість індивідуальної траєкторії розвитку.

Критеріями результативності функціонування ВОС можна вважати рівень сформованості професійної іншомовної компетентності, розвиток навичок саморегуляції та рефлексії, стійкість до стресу, готовність до міжкультурної комунікації, а також дотримання принципів академічної етики у цифровому середовищі.

Ефективне вдосконалення професійної іншомовної підготовки у віртуальному середовищі можливе за умови розвитку цифрової компетентності викладачів і здобувачів освіти, активного впровадження інтерактивних технологій навчання, мультимедійних ресурсів, елементів гейміфікації та доповненої реальності. Застосування адаптивних платформ дозволить враховувати індивідуальні особливості студентів, підтримувати їх мотивацію та підвищувати результативність навчання. Водночас посилення міжпредметних і міжкультурних зв'язків у цифровому просторі сприятиме формуванню комплексної іншомовної компетентності, професійної зрілості й готовності майбутніх педагогів до роботи в умовах цифрового суспільства.

Отже, віртуальне освітнє середовище відкриває широкі можливості для професійної іншомовної підготовки майбутніх педагогів, проте вимагає цілісного підходу, який поєднує технологічні, педагогічні та етичні аспекти. Вдосконалення цього процесу має здійснюватися через інтеграцію інноваційних методів навчання, розвиток цифрової грамотності учасників освітнього процесу, а також через формування стійких ціннісних орієнтацій, що забезпечують академічну доброчесність і

професійну відповідальність у цифрову епоху.

Перспективи подальших розвідок убагажуються у розробленні практичних моделей формування резильєнтності й саморегуляції у здобувачів вищої освіти в умовах змішаного навчання, а також у визначенні дієвих педагогічних стратегій, спрямованих на підтримку академічної доброчесності у цифровому освітньому середовищі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Зеєр Е. Ф., Шамова Т. І. Розвиток резильєнтності як умова успішності професійного навчання в цифровому освітньому середовищі. *Освітологічний дискурс*. 2020. № 3–4. С. 45–54.
2. Концепція цифрової трансформації освіти і науки на період до 2026 року : розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.10.2021 № 1291-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1291-2021-%D1%80> (дата звернення: 25.10.2025).
3. Нова українська школа : концепція, схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 14.12.2016 № 988-р. URL: <https://mon.gov.ua/storage/app/media/zagalna%20serednya/nova-ukrainska-shkola-compressed.pdf> (дата звернення: 23.10.2025).
4. Про вищу освіту: Закон України від 01.07.2014 № 1556-VII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-18> (дата звернення: 25.10.2025).
5. Про затвердження Стратегії розвитку вищої освіти в Україні на 2022–2032 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 27.02.2024 № 191-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/191-2024-%D1%80> (дата звернення: 24.10.2025).
6. Про освіту: Закон України від 05.09.2017 № 2145-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-19> (дата звернення: 23.10.2025).
7. Council of Europe. Common European Framework of Reference for Languages: Learning, Teaching, Assessment: Companion Volume. Strasbourg: Council of Europe, 2020. URL: <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages> (дата звернення: 31.10.2025).
8. Izoton C. A. F., Santos D. M. A. de A. P. dos, Diehl M. C. Virtual learning environments and their collaboration for the development of Distance Education in Brazil. *Revista Científica Multidisciplinar Núcleo do Conhecimento*. 2020. Vol. 8, № 12. P. 153–172.
9. Kruk A. The benefits of virtual learning environment (VLE) in teaching ESP. *Актуальні питання гуманітарних наук*. 2022. Вип. 52, Т. 2, С. 171–175.
10. Masten A. S. Resilience Theory and Research on Children and Families: Past, Present, and Promise. *Journal of Family Theory & Review*. 2018. Vol. 10, № 1. P. 12–31.
11. Rossikhina V., Rossikhina H., Radchenko L., Marenych V., Bilenko L. Digitalization of Education as a Driver of Digital Transformation of Ukraine. *ScienceRise*. 2020. № 3. P. 66–70.
12. Yot-Domínguez C., Marcelo C. University students' self-regulated learning using digital technologies. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*. 2017. Vol. 14, № 38. URL: <https://educationaltechnologyjournal.springeropen.com/articles/10.1186/s41239-017-0076-8> (дата звернення: 01.11.2025).

REFERENCES

1. Zeier, E. F., Shamova, T. I. (2020). Rozvytok rezyllyientnosti yak umova uspishnosti profesiinoho navchannia v tsyfrovomu osvitnomu seredovyshchi [Development of resilience as a condition for successful professional training in a digital educational environment]. *Osvitolohichnyi dyskurs – Educational discourse*, (3–4), 45–54 [in Ukrainian].
2. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2021, October 27). *Kontseptsiiia tsyfrovoi transformatsii osvity i nauky na period do 2026 roku* [Concept of digital transformation of education and science for the period until 2026]. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1291-2021-%D1%80> [in Ukrainian].
3. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2016, December 14). *Nova ukrainska shkola: Kontseptsiiia* [New Ukrainian School: Concept] [in Ukrainian].
4. Verkhovna Rada of Ukraine. (2014, July 1). *Pro vyshchu osvitu* [On higher education] (Law No. 1556-

- VII).
5. Cabinet of Ministers of Ukraine. (2024, February 27). *Pro zatverdzhennia Stratehii rozvytku vyshchoi osvity v Ukraini na 2022–2032 roky* [On approval of the Strategy for the development of higher education in Ukraine for 2022–2032] [in Ukrainian].
 6. Verkhovna Rada of Ukraine. (2017, September 5). *Pro osvitu* [On education] (Law No. 2145-VIII).
 7. Council of Europe. (2020). *Common European Framework of Reference for Languages: Learning, teaching, assessment – Companion volume*. URL: <https://www.coe.int/en/web/common-european-framework-reference-languages>.
 8. Izoton, C. A. F., Santos, D. M. A. de A. P. dos, & Diehl, M. C. (2020). Virtual learning environments and their collaboration for the development of distance education in Brazil. *Revista Científica Multidisciplinar Núcleo do Conhecimento*, 5(12), 153–172.
 9. Kruk, A. (2022). The benefits of virtual learning environment (VLE) in teaching ESP. *Aktualni pytannia humanitarnykh nauk – Current Issues of Humanities*, issue 52(2), 171–175.
 10. Masten, A. S. (2018). Resilience theory and research on children and families: Past, present, and promise. *Journal of Family Theory & Review*, 10(1), 12–31.
 11. Rossikhin, V., Rossikhina, H., Radchenko, L., Marenych, V., & Bilenko, L. (2020). Digitalization of education as a driver of digital transformation of Ukraine. *ScienceRise*, 3, 66–70.
 12. Yot-Domínguez, C., & Marcelo, C. (2017). University students' self-regulated learning using digital technologies. *International Journal of Educational Technology in Higher Education*, 14, Article 38. URL: <https://doi.org/10.1186/s41239-017-0076-8>.
-